

گفت‌وگوی صبا
با سیروس همتی،
نویسنده، کارگردان و
بازیگر

ما صدای اعتراض مردمیم، چرا باید تئاتر را تعطیل کنیم؟

بسیاری از نمایشنامه‌های بزرگ جهان در دوران خفقان و فجاج بزرگ نوشته شده‌اند؛ مثل «دایره گچی قفقازی» اثر برتولت برشت و آثار برخی نویسندگان فرانسوی که در سخت‌ترین شرایط سیاسی و اجتماعی خلق شدند.

در همین وقایع اخیر، نمایشنامه‌ای به نام «سطل آشغال» نوشتیم که از سال ۷۸ ایده آن در ذهنم شکل گرفته بود، اما دی ماه گذشته کامل شد و به اتفاقات اخیر مربوط است. اگر بتوانم مجوز اجرای آن را بگیرم، احساس می‌کنم برنده‌ام. به نظر من تعطیل شدن تئاتر راه‌حل درستی نیست. در فرانسه حتی در اوج بحران‌های سیاسی، دو مکان تعطیل نمی‌شد: نانوایی‌ها و صحنه‌های تئاتر. به همین دلیل است که فرانسه را مهد تئاتر جهان می‌دانند.

نمایش من یک اثر آیینی صرفاً شادی‌آور نیست؛ نقدی بر شرایط امروز است. در پوستر هم نوشته‌ایم: «برای هرگونه اعتراض به وی لا بیاید». چرا باید تعطیل کنیم؟ اتفاقاً در همین برهه زمانی اجرا می‌رویم و اعتراض خود و گروهمان را با صدای بلند اعلام می‌کنیم و به تعبیر آگوستو بوال، به کسانی که به مردم و اوضاع اقتصادی و سیاسی کشور خیانت کرده‌اند، شلیک می‌کنیم.

کارهای آینده‌تان چیست؟

کار آینده من اجرای نمایشنامه «سطل آشغال» است. همچنین قصد دارم نمایشنامه‌های «وی لا» و «سطل آشغال» را چاپ کنم و فیلمنامه کوتاه «شورت» را بسازم که در صورت ساخته شدن، پنجمین فیلم کوتاهی خواهد بود که وارد بازار داخلی و خارجی می‌شود. در نهایت، امیدوارم مجوز اولین فیلم سینمایی خود را هم دریافت کنم.

سخن پایانی؟

در هر شرایطی، برخی افراد زورشان به تئاتر و تئاتری‌ها می‌رسد. کسی که به ما خرده می‌گیرد چرا تئاتر کار می‌کنید، خودش ساعت هشت صبح در محل کارش حاضر است؛ چه تفاوتی میان ما و او وجود دارد؟ احساس قلبی من این است که شرایط، ما را مقابل هم قرار داده است. صادقانه می‌گویم مسئولین از دعوای و گله‌های هنرمندان بایکدیگر سود می‌برند که نمی‌خواهند اتحاد میان هنرمندان تئاتر، سینما، موسیقی و دیگر حوزه‌ها شکل بگیرد. به نظر ما را مقابل هم قرار داده‌اند و خودشان نظاره‌گرند.

نمایش «وی لا» تازه‌ترین اثر سیروس همتی است؛ نمایشی با رویکردی اعتراضی و انتقادی که در قالب طنز به مسائل سیاسی، اقتصادی و شکاف‌های اجتماعی می‌پردازد. همتی که هم‌زمان نویسنده، کارگردانی و بازی در این اثر را برعهده دارد، در گفت‌وگو با صبا از رسالت اعتراضی تئاتر، تجربه‌های شخصی الهام‌بخش این نمایش و نگاهش به وضعیت امروز هنرهای نمایشی سخن گفت.

ناصر ارباب

گفت‌وگو

نمایش «وی لا» به آن می‌پردازد.

در این اثر با چه چالش‌هایی رو به رو بودید؟

یک گروه تئاتری همواره در فرایند تمرین با مشکلاتی مواجه است؛ از جمله نبود سالن تمرین، نداشتن تهیه‌کننده و کمبود حمایت مالی. این‌ها چالش‌هایی هستند که همیشه پیش روی گروه‌های تئاتری وجود داشته‌اند.

اما نکته مهم این بود که بازیگران با سعه‌صدر و عشق‌شان به تئاتر و به من، کنارم ایستادند. نمایش در جشنواره شهر در بخش ویژه شرکت کرد. با اینکه این بخش داوری نداشت، اما ما برگزیده شدیم و این تجربه برایمان جذاب بود. سپس در جشنواره فجر حضور داشتیم و بعد به اجرای عموم رسیدیم.

صادقانه بگویم، به دلیل غمی که همه مردم را فرا گرفته، اجراهایمان را به عزیزی تقدیم کردیم که در حوادث اخیر جان باخته‌اند؛ در مقام معلم، به دانش‌آموزان بازداشتی؛ در مقام بازرگانی از انجمن بازیگران خانه سینما، به جواد گنجی و بازداشتی‌های خانه سینما؛ و در مقام هنرمند، دو اجرا را به پسرخاله یکی از بازیگران که در حوادث اخیر کشته شد، تقدیم کردیم. گروه نمایش «وی لا» این اجراها را به همه کسانی تقدیم کرد که در این مسیر از دست رفتند.

ترجیح دادیم در این شرایط تریبون تئاتر را از دست ندهیم و با اجراهایمان مردم را دعوت کنیم. حتی تیترو دعوت ما که در پوستر هم آمده این است: «با هر اعتراضی که دارید به وی لا بیاید»؛ زیرا مسائل مطرح‌شده هم روشن‌گرانه است و هم دغدغه عموم مردم. به همین دلیل، از امروز که با شما مصاحبه می‌کنم، تبلیغ رسمی نمایش را آغاز کرده‌ایم تا همدردی خود را با هموطنانی که در خیابان‌ها جان باختند، ابراز کنیم.

با توجه به اتفاقات اجتماعی اخیر، تأثیر این مسائل بر مسیر تئاتر را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

نمایش «وی لا» هم مانند بسیاری از اجراهای شما مضمونی انتقادی و اعتراضی با زبان طنز دارد. کمی درباره مضمون انتقادی این نمایش توضیح می‌دهید؟

تقریباً می‌توان گفت اغلب آثاری که نوشته‌ام یا روی صحنه برده‌ام، ویژگی اعتراضی دارند، چون برای من تئاتر رسالتی به نام اعتراض دارد. به قول آگوستو بوال، تئاتر مثل اسلحه می‌ماند و اگر خوب شلیک کنی به سمت کسانی که نسبت به جامعه‌شان کوتاهی کرده‌اند، هنرمند قابل هستی. مجموعه آثارم، چه متون نمایشی و چه اجراها، چنین رویکردی داشته‌اند؛ از جمله نمایش «مزامرا» در تماشاخانه ایرانشهر و «فیش آباد» که به موضوع فیش‌های نجومی می‌پرداخت. «مزامرا» نیز چالش‌های مربوط به دادگاه و دادگستری را دستمایه قرار داده بود. در نهایت، نمایش «وی لا» هم انتقادی است به شرایط موجود؛ چه در حوزه سیاسی و چه اقتصادی.

به عنوان نویسنده و کارگردان، چه ویژگی‌هایی از خودتان را به این نمایش اضافه کرده‌اید؟

قصه نمایشنامه «وی لا» بی‌تأثیر از اتفاقاتی که در زندگی من رخ داده، نیست. تصمیم گرفتم خودم را وارد قصه کنم. ماجرا درباره ویلاهای سیروس همتی است؛ دوستان و آشنایان به آن جا می‌آیند و اتفاقاتی رخ می‌دهد. مسائل میان خانواده‌ها و موضوعات روز مطرح می‌شود، اختلاف‌ها و افتراها بیرون می‌زند و مسائل مالی هم به میان می‌آید؛ چون صحبت از بالشی است که در آن سکه، دلار و طلا پنهان شده است. مادر خانواده به دلیل ناامن بودن شرایط تهران و جنگ ۱۲ روزه‌ای که داشتیم، ترجیح می‌دهد آن را با خود از تهران خارج کند.

نمایش به اختلاف نسل‌ها هم اشاره می‌کند. دو نسل از بازیگران در کار حضور دارند که نماینده نسل امروزند. به نظر اگر نسل جدید را همراه نمی‌کردیم، معضل بزرگ‌تری ایجاد می‌شد. اختلاف عقاید و نبود گفت‌وگو در خانواده‌ها و جامعه نیز از موضوعات مهمی است که

نویسنده، تهیه‌کننده و کارگردان: حسین قناعت

بازیگران
امیرحسین رستمی
هنگامه حمیدزاده
شقایق دهقان
آناهیتا همتی
سیاوش چاقی‌پور
راهب‌ن ناصر نصیر
عباس منصوب
غلام‌فلسفوری
بازیگران خردسال
هیلدا کوردیچچه
رابان سارک